

quid fuerimus; non desperabimus de his qui nunc sunt quod fuimus. Verumtamen, charissimi, in tanta morum diversitate et tam detestabili corruptela, regite domos vestras, regite filios vestros, regite familias vestras. Quomodo ad nos pertinet in Ecclesia loqui vobis, sic ad vos pertinet in domibus vestris agere, ut bonam rationem reddatis de his qui vobis sunt subditi. Amat Deus disciplinam. Perversa autem et falsa innocentia est, habenas laxare peccatis. Valde inutiliter, valde perniciose sentit filius patris lenitatem, ut postea Dei sentiat severitatem: et hoc non solus, sed cum dissoluto patre suo. Quid enim? Si ipse non peccat, et non facit quod filius ejus, ideo non debet ab ipsa nequitia filium prohibere? An forte ut videatur filio ejus quia et pater talia faceret, nisi senuisset? Peccatum quod tibi non displicet in filio tuo, delectat te; sed ætas deseruit, non cupiditas. Maxime, fratres mei, filios vestros fideles attendite, quos fide dixistis ut baptizarentur. Sed forte negligit malus filius vel monita patris, vel objurgationem, vel severitatem: tu imple personam tuam, Deus de illo exigit suam.

ENARRATIO

IN PSALMUM LI.

Sermo ad populum.

I. PSALMUS brevis est¹, de quo loquendum suscepimus Charitati Vestræ: sed titulum habet aliquantulum negotiosum. Patienter ergo sustinete nos, donec illum enedemus, ut possumus, quantum adjuverit Dominus. Neque

¹ Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 514-515.

enim passim prætereunda sunt hæc; quandoquidem placuit fratribus, non tantum aure et corde, sed et stylo excipienda quæ dicimus: ut non auditorem tantum, sed et lectorem etiam cogitare debeamus. Nata est quidem occasio Psalmo huic ex re quadam gesta, quam vobis etiam fecimus recitari de libro Regnorum. Saül enim rex non ad permanendum electus a Domino, sed secundum populi cor durum et malum datus ad eorum correptionem, non ad utilitatem¹, secundum illam sententiam sanctarum Scripturarum, quæ ait de Deo: « Qui regnare facit hominem hypocritam, propter perversitatem populi²: » cum ergo talis esset Saül, persequeretur David³, in quo Deus præfigurabat regnum salutis æternæ, et quem Deus elegerat permansurum in semine suo; quandoquidem futurus erat rex noster, rex sæculorum cum quo regnaturi sumus in æternum, ex semine ipsius David secundum carnem⁴. Cum ergo David Deus elegisset, et prælegisset, et prædestinasset ad regnum, noluit et ipsum David ante regnum tenere, quam primo a persequentibus liberaret; ut etiam in hoc ipso figuraret nos, id est, corpus ejus, cujus corporis caput Christus⁵. Porro enim si ipsum caput nostrum sine primo peracto labore in terra, in cælo regnare noluit, neque levare sursum corpus quod deorsum accepit nisi per tribulationis viam; quid audent membra sperare, capite suo magis se posse esse felicia? « Si patrem » familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus⁶? » Non ergo speremus molliorem viam: qua præcessit eamus, qua duxit sequamur. Si enim a vestigio ejus aberravimus, perimus. In hoc ergo David quid præfigurabatur, videtis: ergo et in Saül quid præfigurabatur, videtis: regnum malum in Saül, regnum bonum in David:

¹ 1 Reg. viii, 7. — ² Job. xxxiv, 30. — ³ 1 Reg. xviii-xxiv. — ⁴ Rom. i, 3. — ⁵ Coloss. i, 18. — ⁶ Matth. x, 25.

mors in Saül, et vita in David. Etenim nos non persequitur nisi mors, de qua in fine triumphabimus, dicentes: « Ubi » est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus¹? » Quid est quod dico, non nos persequitur nisi mors? Quia nisi mortales essemus, non esset quod nobis faceret inimicus. Numquid enim Angelis quidquam facit? Ergo etiam ipsa mors, a qua maxime habemus persecutionem, cujus finitur in fine contentio, cum resurrexerimus a mortuis, sicut finita est in capite nostro, sic finietur et in nobis, si justii fuerimus inventi. Nam mortuus ille mortis interfector fuit, et magis in illo mors mortua est, quam ipse in morte.

II. Denique etiam nomen ipsum si attendamus, non est sine mysterio. Nam Saül interpretatur petitio, hoc est, appetitio. Quid enim dubitare debemus nos nobis fecisse mortem istam? A peccato enim hominis nata est mors. Merito ergo ipse sibi homo appetivit mortem, et ideo petitio nomen est mortis. Nam sicut scriptum est: « Deus » mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. » Creavit enim Deus ut essent omnia, et sanabiles fecit » nationes orbis terrarum. » Et unde mors? Tanquam quæreret. « Impii autem manibus, inquit, et verbis accerserunt illam, et æstimantes illam amicam defluerunt². » Ergo appetendo illam defluerunt, et in mortem irruerunt, æstimantes illam sibi esse amicam: quomodo æstimavit populus amicam, et petivit regem inimicum. Exorsit enim populus a Domino habere regem, et datus est Saül, tanquam dati essent illi in manus suas, qui manibus et verbis accerserunt mortem; et figurata est in ipso Saüle ipsa mors. Ideo Psalmus ille septimus-decimus sic habet titulum: « In die qua liberavit eum Dominus de manu » omnium inimicorum ejus, et de manu Saül³. » Dixit

¹ I Cor. xv, 55. — ² Sap. 1, 13-16. — ³ I Reg. viii, 5.

primo, omnes inimicos ejus; et postea: « De manu Saül¹: » quia novissima inimica destruetur mors². Quid est, « De » manu Saül? » Quoniam exemit nos ab inferis, et de manu mortis liberavit nos.

III. Cum ergo Saül persequeretur virum sanctum David, confugit David ubi tutum putavit: transiens per sacerdotem quemdam Achimelech: accepit ab eo panes³. Ubi figuravit etiam personam, non tantum regis, sed et sacerdotis: quia manducavit panes propositionis, quos, sicut dicit Dominus in Evangelio, non licebat manducare nisi solis sacerdotibus⁴. Postea cœpit eum quærere Saül, et iratus est suis, quod nemo eum sibi vellet prodere. Hoc modo lectum est in libro Regnorum. Erat autem ibi Doëch quidam, quando venerat ille ad Achimelech sacerdotem, princeps pastorum Saül, Idumæus. Qui cum adesset quando Saül irascebatur suis, quod nullus illi vellet prodere David, prodidit ubi eum vidisset. Misit continuo Saül, exhibuit sacerdotem et omnes ejus, et jussit occidi. Nemo ausus est hominum regis Saül, nec jubente rege, mittere manum in sacerdotes Domini: sed ille qui prodiderat, sicut Judas, qui a proposito suo non recessit, et usque in finem perseveravit de illa radice fructus ferre, (quales, nisi quales fert arbor mala?) occidit Doëch iste manu sua, jubente rege, sacerdotem et omnes ejus: deinde debellata est civitas etiam sacerdotum⁵. Invenimus ergo Doëch istum inimicum regi David et sacerdoti Achimelech. Unus homo est Doëch, sed genus hominum est Doëch: sicut David et corpus ipsum regis et sacerdotis, tanquam unus homo et duæ personæ, sed tamen unum genus hominum. Proinde in isto tempore, et in isto sæculo videamus hæc duo genera, ut pertineat ad utilitatem nostram, vel quod

¹ Psal. xvii, 1. — ² I Cor. xv, 20. — ³ I Reg. xxi, 6. — ⁴ Matth. xii, 4. — ⁵ I Reg. xxi et xxii.

cantamus, vel quod cantari audimus. Modo videamus Doëch, modo videamus corpus regis et sacerdotis, modo videamus corpus hominum adversus regem et sacerdotem.

IV. Primo nomina ipsa attendite quam mystica sint. Doëch interpretatur motus: Idumæus interpretatur terrenus. Jam videte quale genus hominum significet Doëch iste motus: non ergo perseverans in æternum: sed emigrandus. Terrenus: quid expectatis de homine terreno aliquos fructus? Cœlestis homo erit in æternum. Est ergo regnum terrenum: ut breviter dicam et cito insinuem, hodie in isto sæculo, ubi est et regnum cœleste. Peregrinos habet cives suos utrumque regnum, regnum terrenum et regnum cœleste, regnum eradicandum et regnum in æternum plantandum. Modo in hoc sæculo cives utriusque regni permixti sunt: corpus regni terreni, et corpus regni cœlestis commixtum est. Regnum cœleste gemit inter cives regni terreni, et aliquando, nam et hoc tacendum non est, quodam modo regnum terrenum angariat cives regni cœlorum, et regnum cœleste angariat cives regni terreni. Utrumque vobis de Scriptura Dei demonstrabimus. Daniel et tres pueri in Babylonia præpositi sunt negotiis regis¹: Joseph in Ægypto secundus a rege positus est administrare rempublicam², de qua republica erat populus ille Dei liberandus: in ipsa republica angariam quodam modo faciebat Joseph, sicut illi tres pueri, sicut Daniel. Manifestum est ergo quod usurpat sibi ad opera sua, id est, ad opera regni sui, non ad facta sua mala, regnum terrenum cives regni cœlorum. Quid et regnum cœlorum, quomodo usurpat in hoc sæculo ad tempus cives regni terreni? Nonne de his Apostolus dicit, quod non caste Evangelium annuntiabant, sed terrena desiderantes regnum cœlorum prædicabant, sua quærebant et Christum annuntiabant?

¹ Dan. II, 49. — ² Gen. xli, 40.

Et ut noveritis quod et ipsi ad opus regni cœlorum, tanquam mercenarii, assumpti sunt, Apostolus gaudens de illis dicit: « Sunt qui per invidiam et contentionem Christum » annuntiant, non caste, existimantes tribulationem se » suscitare vinculis meis. Quid enim dum omni modo sive » per occasionem sive per veritatem Christus annuntietur? » Et in hoc gaudeo, sed et gaudebo¹. » De talibus etiam Christus annuntiat, dicens: « Pharisei et Scribæ super » cathedram Moysi sederunt: quæ dicunt, facite; quæ » autem faciunt, facere nolite: dicunt enim, et non faciunt². » Quæ dicunt, pertinent ad David; quæ autem faciunt, pertinent ad Doëch. Per illos me audite, illos imitari nolite. Ista duo genera hominum sunt hodie in terra. De his duobus generibus hominum cantat Psalmus iste.

V. Habet autem Psalmi titulus: « In finem intellectus » David, cum venit Doëch Idumæus, et nuntiavit Saül, » Venit David in domum Abimelech³: » cum legamus eum venisse in domum Achimelech⁴. Et fortasse quod non absurde sentimus propter similitudinem nominis, et unius syllabæ differentiam, vel potius unius litteræ, variati sunt tituli. In codicibus tamen Psalmorum cum inspiceremus, magis Abimelech quam Achimelech invenimus. Et quoniam in alio loco habes evidentissimum Psalmum, non dissimilitudinem nominis, sed prorsus diversum nomen insinuantem, quandoquidem David ante regem Achis, non ante regem Abimelech immutavit faciem suam, et dimisit eum, et abiit⁵: titulus autem Psalmi sic scriptus est: « Quando immutavit vultum suum » coram Abimelech: » Ipsa magis mutatio nominis in mysterium facit intentos, ne tanquam res historiæ per-

¹ Philip. I, 17, 18. — ² Matth. xxiii, 2, 3. — ³ Psal. LI, 1, 2. — ⁴ I Reg. xxi, 1. — ⁵ Ibid. 13, et Psal. xxxiii, 1.

sequaris, et sacrata vela contemnas. Discussum nomen in Psalmo illo, quod est Abimelech, invenitur interpretatum, Patris mei regnum. Quomodo autem patris sui regnum dimisit David, et abiit, nisi quomodo Christus regnum Judæorum dimisit, et ad Gentes transivit? Hinc fortassis etiam propheticus Spiritus ascribens titulum Psalmo huic, voluit ut non diceret Achimelech, sed Abimelech, quia quando venit David ad patris sui regnum, tunc est proditus, hoc est quando venit Dominus noster Jesus Christus ad regnum Judæorum institutum a Patre suo, de quo dicit: « Auferetur a vobis regnum Dei, et » dabitur genti facienti fructus ejus et justitiam¹. » tunc est proditus morti, quam significat Saül. Non est autem occisus², sicut nec Isaac, cum et ipse passionem Domini figuraret, nec tamen sine sanguine figura transacta est, vel ibi illius arietis³, vel hic Achimelech sacerdotis. Neque enim occidi oportuit eos, quos tunc resurgere non oportebat: sed eorum vitam a mortis periculo, verumtamen effuso sanguine, liberans Jesus resurrectionem potius significabat, quæ hoc modo in illis figurabatur, quia vero Domino servabatur. Plura hinc dici possent, si illarum rerum gestarum in hoc sermone suscepissemus tractanda mysteria.

VI. Nunc jam audiamus ista duo genera hominum, quandoquidem de titulo, isto, et si operosius et fortasse loquacius, tamen ut Dominus concessit, exitum est. Duo genera hominum attendite, unum laborantium, alterum eorum inter quos laboratur: unum de terra, alterum de cælo cogitantium: unum in profundum cor mittentium, alterum cor Angelis conjungentium: unum sperantium de terrenis, quibus pollet hic mundus: alterum præsumentium de cælestibus, quæ promisit non mendax Deus. Sed

¹ Matth. xxi, 42. — ² *Intellige* David. — ³ Gen. xxi, 12.

mixta sunt ista genera hominum. Invenimus modo civem Jerusalem, civem regni cælorum administrare aliquid in terra; ut puta, purpuram gerit, magistratus est, ædilis est, proconsul est, imperator est, rempublicam gerit terrenam: sed cor sursum habet, si Christianus est, si fidelis est, si pius, si contemnens in quibus est, et sperat in quo nondum est. De quo genere fuit illa sancta mulier Esther, quæ cum esset uxor regis¹, ventum est ad periculum deprecandi pro civibus suis; et cum oraret coram Deo, ubi mentiri non posset, in oratione sua dixit, ita sibi fuisse illa ornamenta regalia, sicut pannum menstruatæ. Non ergo desperemus de civibus regni cælorum, quando eos videmus aliqua gerere Babylonæ negotia, aliquid terrenum in republica terrena: nec rursus continuo gratulemur omnibus hominibus quos videmus agere negotia cælestia; quia et filii pestilentiæ sedent aliquando in cathedra Moysi, de quibus dicitur: « Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim, et non faciunt². » Illi in terrenis rebus levant cor in cælum, isti in cælestibus verbis trahunt cor in terra. Veniet autem tempus ventilabri, quando utrumque diligentissime discernatur, ne granum aliquod transeat in acervum paleæ comburendum, ne una stipula transeat ad massam in horreo recondendam³. Quandiu ergo nunc permixtum est, audiamus hinc vocem nostram, id est, civium regni cælorum; hoc enim affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis: et jungamus nos huic voci, et aure, et lingua, et corde, et opere. Quod si fecerimus, nos hic loquimur in his quæ audimus. Dicatur ergo primo de corpore malo regni terreni.

¹ Esth. xiv, 16. — ² Matth. xxiii, 3. — ³ Id. iii, 12.

VII. « Quid gloriatur in malitia qui potens est¹? » Attendite, fratres mei, gloriam malignitatis, gloriam hominum malorum. Quæ est gloria? « Quid gloriatur in malitia qui potens est? » id est, qui in malitia potens est, quid gloriatur? Opus est potentem esse, sed in bonitate, non in malitia. Aliquid magnum est gloriari in malitia? Ædificare domum paucorum est, destruere quivis ignarus potest. Seminare frumenta, excolere segetem, expectare donec maturescat, et in ejus fructu in quo laboravit gaudere, paucorum est: una scintilla omnem segetem incendere quivis potest. Suscipere infantem, natum nutrire, educare, ad juvenilem ætatem perducere, magnum officium est: occidere illum uno puncto temporis quivis potest. Ergo ea quæ ad destructionem fiunt, facillime fiunt. « Qui gloriatur, in Domino gloriatur²: » qui gloriatur, in bonitate gloriatur. Gloriaris, quia potens es in malo. Quid facturus es, o potens, quid facturus es, multum te jactans? Occisurus es hominem: hoc et scorpium, hoc et una febris, hoc et fungus malus. Huic redacta est omnis potentia tua, ut malo fungo coæquetur? Hoc ergo faciunt boni cives Jerusalem, qui non in malitia, sed in bonitate glorientur: primo ut non in se, sed in Domino glorientur. Deinde ut ea quæ ad ædificationem faciunt, studiose faciant, et talia faciant quæ valeant ad permanendum: quæ autem faciunt ad destructionem, faciant propter disciplinam proficientium, non propter oppressionem innocentium. Huic ergo potentiæ comparatum corpus illud terrenum, quare non audiat ex his verbis, « Quid gloriatur in malitia qui potens est? »

VIII. « In iniquitate tota die injustitiam cogitavit lingua tua. In iniquitate tota die, » id est, toto tempore,

¹ Psal. LI, 3. — ² I Cor. I, 31.

sine lassitudine, sine intervallo, sine pausatione. Et quando non facis, cogitas; ut quando aliquid mali abest a manibus, a corde non absit: aut facis malum, aut dum non potes facere, dicis malum, hoc est, maledicis: aut quando nec hoc potes, vis et cogitas malum. « Tota die¹ » ergo, id est, sine intermissione. Expectamus huic homini poenam. Parva sibi poena est? Minaris ei: tu cum ei minaris, quocumque vis mittere, in malum? Dimitte illum in se. Ut multum sævias, subjecturus es bestiis: in se ipsum pejor est bestiis. Bestia enim lacerare corpus ejus potest: ipse corpus suum sanum relinquere non potest. Interius in se ipse sævit, et tu exterius plagas inquiris? Imo ora Deum pro illo, ut liberetur a se. Verumtamen in hoc Psalmo, fratres mei, non oratio est pro malis, aut contra malos, sed prophetia quid sit eventurum malis. Non itaque putetis ex malevolentia Psalmum aliquid dicere: dicitur enim in Spiritu prophetiæ.

IX. Quid ergo sequitur? Tota potentia tua, et tota cogitatio iniquitatis tota die, et meditatio malignitatis in lingua tua sine intermissione, quid egit? quid fecit? « Sicut novacula acuta fecisti dolum². » Ecce quid faciunt sanctis mali, capillos radunt. Quid est quod dixi? Si sint tales cives Jerusalem, qui audiant vocem Domini sui, regis sui dicentis: « Nolite timere eos qui corpus » occidunt, animam autem non possunt occidere³; » qui audiant vocem, quæ modo ex Evangelio recitata est, « Quid prodest homini si totum mundum lucretur, se » autem ipsum detrimentum faciat⁴: » contemnunt omnia præsentia bona, insuper et ipsam vitam. Et quid factura est novacula Doëch homini meditati in hac terra regnum cælorum, et futuro in regno cælorum, habenti secum Deum, et permansuro cum Deo? quid est

¹ Psal. LI, 4. — ² Ibid. — ³ Matth. X, 28. — ⁴ Id. XVI, 26.

factura illa novacula? Capillos rasura, calvum factura est. Et hoc ad Christum pertinet, qui in loco Calvariae crucifixus est¹. Facit et filium Core, quod interpretatur calvitium. Nam isti capilli superflua rerum temporalium significant. Qui quidem capilli non superflue facti sunt a Deo in corpore hominum, sed ad aliquod ornamentum: tamen quia sine sensu præciduntur, illi qui hærent corde in Domino, sic habent ista terrena tanquam capillos. Sed aliquando et aliquid boni de capillis operandum est, quando frangis panem esurienti², egenum sine tecto inducis in domum tuam; si videris nudum, vestis: postremo etiam ipsi Martyres imitantes Dominum, sanguinem pro Ecclesia fundentes, audientes vocem illam, « Sicut Christus animam suam pro nobis posuit, sic et » nos debemus pro fratribus animas ponere³, » quodam modo de capillis suis bene nobis fecerunt, id est, de his rebus quas potest amputare vel radere illa novacula. Quia ergo et de ipsis capillis boni aliquid fieri potest, significavit et illa mulier peccatrix, quæ cum flevisset super pedes Domini, capillis suis tersit, quos lacrymis rigavit⁴. Quid significans? Quia cum misertus fueris alicujus, debes et subvenire, si potes. Cum enim misereris, tanquam lacrymas fundis: cum subvenis, capillis tergis. Et si hoc cuicumque, quanto magis pedibus Domini? Qui sunt pedes Domini? Evangelistæ sancti, de quibus dictum est: « Quam » speciosi sunt pedes eorum qui annuntiant pacem, qui » annuntiant bona⁵? » Ergo acuat sicut novaculam linguam suam Doëch, acuat dolum quantum potest; ablaturus est superflua temporalia, numquid necessaria sempiterna?

X. « Dilexisti malitiam super benignitatem⁶. » Ante te

¹ Matth. xxvii, 33. — ² Isai. lviii, 7. — ³ I Joan. iii, 16. — ⁴ Luc. vii, 38. — ⁵ Isai. lxi, 7, et Rom. x, 15. — ⁶ Psal. li, 5.

erat benignitas, ipsam diligeres. Non enim aliquid eras erogaturus, aut quod diligeres de longinqua navigatione allaturus eras. Benignitas ante te, iniquitas ante te: compara, et elige. Sed forte habes oculum quo videas malignitatem, et non habes oculum quo videas benignitatem. Væ iniquo cordi. Quod pejus est, avertit se, ne videat quod videre potest. Quid enim de talibus alio loco dictum est? « Noluit intelligere ut bene ageret. » Non enim dictum est, Non potuit; sed « Noluit, inquit, intelligere ut bene » ageret, » clausit oculos a luce præsentis. Et quid sequitur? « Iniquitatem meditatus est in cubili suo¹, » hoc est, in interiore secreto cordis sui. Tale quid objicitur huic Doëch Idumæo, maligno corpori, motui terreno, non permanenti, non coelesti. « Dilexisti malitiam super benignitatem. » Nam vis nosse quam videat malus utrumque, et illud potius eligat, hinc se avertat? Quare clamat quando inique aliquid patitur? Quare tunc exaggerat quantum potest iniquitatem, et laudat benignitatem, reprehendens eum qui in illo operatus est malignitatem super benignitatem? Sit ergo regula sibi ad vivendum: de se ipso judicabitur. Porro si faciat quod scriptum est: « Diliges proximum tuum tanquam te ipsum²: » Et, « Quæ vultis ut faciant vobis homines bona, hæc et vos » facite illis³; » apud se habet unde noverit, quia quod in se non vult fieri, non debet facere alteri⁴. « Dilexisti » malitiam super benignitatem. » Inique, inordinate, perverse vis levare aquam super oleum; demergetur aqua, oleum supereminebit. Ponere vis sub tenebris lucem: fugabuntur tenebræ, lux manebit. Super coelum terram vis collocare, pondere suo cadet terra in locum suum. Tu ergo mergeris diligendo malitiam super benignitatem. Nam

¹ Psal. xxxv, 4, 5. — ² Matth. xxii, 39. — ³ Id. vii, 12. — ⁴ Tobie v, 16.